

รายงานผลงานเรื่องเต็มการทดลองที่สิ้นสุด

1. **ชุดโครงการวิจัย** : การทดสอบและพัฒนาการผลิตพืชสวนและสมุนไพรในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

2. **โครงการวิจัย** : ทดสอบและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตพืชในระบบเกษตรอินทรีย์พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

กิจกรรม : การศึกษา วิเคราะห์ และพัฒนาเครือข่ายผู้ผลิตและผู้บริโภคพืชอินทรีย์พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

กิจกรรมย่อย (ถ้ามี) : -

3. **ชื่อการทดลอง (ภาษาไทย)** : การศึกษา วิเคราะห์ และพัฒนาเครือข่ายผู้ผลิตและผู้บริโภคพืชอินทรีย์พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

ชื่อการทดลอง (ภาษาอังกฤษ) : Study analysis and development of the producer and customer network in the upper northeastern region

4. **คณะผู้ดำเนินงาน**

หัวหน้าการทดลอง : นางสาวกุล ธมมา สังกัด สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 3

ผู้ร่วมงาน

นางวิมลรัตน์ คำขำ	สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 3
นายจารุพงศ์ ประสพสุข	สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 3
นางสาววิภาวรัตน์ ดำริเข้มตระกูล	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรเลย
นางศิริลักษณ์ พุทธวงศ์	ศูนย์วิจัยพัฒนาเมล็ดพันธุ์พืชขอนแก่น
นางแคทลียา เอกอุ่น	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรกาฬสินธุ์
นางนิยม ไช่มุกข์	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครพนม
นางสาวสุทธินันท์ ประสาทสุวรรณ	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรอุดรธานี

5. **บทคัดย่อ**

การศึกษา วิเคราะห์ และพัฒนาเครือข่ายผู้ผลิตและผู้บริโภคพืชอินทรีย์ พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ระบบการผลิตพืชอินทรีย์ พัฒนาศักยภาพการผลิตให้ได้ผลผลิตคุณภาพตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และพัฒนาเครือข่ายผู้ผลิต ผู้บริโภค และตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ โดยดำเนินการสำรวจแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ในพื้นที่ 7 จังหวัด ได้แก่ ขอนแก่น กาฬสินธุ์ นครพนม อุดร หนองบัวลำภู เลย และชัยภูมิ จำนวนรวม 21 แหล่งผลิต ผู้ดำเนินการผลิตเป็นเกษตรกรหรือบุคคลธรรมดา 15 แหล่งผลิต เป็นกลุ่มเกษตรกรหรือแหล่งเรียนรู้ 5 แหล่งผลิต เป็นบริษัท 1 แหล่งผลิต ได้ทำการวิเคราะห์ SWOT เพื่อดำเนินการปรับปรุงระบบผลิตในแหล่งผลิต จำนวน 10 แหล่ง พัฒนาระบบการผลิตโดยการปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์ การใช้วิธีกลและชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดศัตรูพืช เป็นต้น มีการเชื่อมโยงการตลาดและประชาสัมพันธ์ ให้เกษตรกรนำผลผลิตไปจำหน่ายในตลาดปลอดภัย ทั้งระดับชุมชน

และระดับจังหวัด โดยมีแปลงที่ได้รับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์กรมวิชาการเกษตร จำนวน 16 แห่ง และเป็นมาตรฐานเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชน 5 แห่ง โดยแหล่งที่ยังไม่ผ่านมาตรฐานเกษตรอินทรีย์กรมวิชาการเกษตร ได้จัดประชุม เสวนา ให้ความรู้เพื่อเตรียมความพร้อมสู่การผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ โดยในปี 2560 ได้จัดอบรมการผลิตและใช้ชีวภัณฑ์ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ อำเภอบ้านแฮด และ อำเภอซำสูง จังหวัดขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ และอำเภอผาขาว จังหวัดเลย มีกิจกรรมเพื่อสร้างเครือข่ายผู้ผลิตและผู้บริโภคสินค้าอินทรีย์ จังหวัดขอนแก่น เป็นจังหวัดนำร่อง โดยมีตัวแทนเกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ ผักปลอดภัย ตัวแทนจากเครือข่ายร้อยแก่นสารสินธุ์ บริษัทพรานเฟรช คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เจ้าหน้าที่กรมวิชาการเกษตร ซึ่งในเวทีประชุม ได้มีความตกลงร่วมกันในการร่วมผลิตพืชในระบบเกษตรอินทรีย์ นอกจากนี้ได้จัดทำฐานข้อมูลกลุ่มเกษตรกรในระบบเกษตรอินทรีย์ ซึ่งได้จัดทำสื่อออนไลน์ (web site) เพื่อให้ง่ายต่อการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้บริโภค โดยมีที่อยู่เว็บไซต์ (URL) คือ www.organicoard3.com ซึ่งภายในเว็บไซต์ ประกอบไปด้วย เมนูที่สำคัญ ได้แก่ นโยบายการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ ฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ข้อมูลแปลงเกษตรอินทรีย์ บทความและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเกษตรอินทรีย์ รวมถึงการเชื่อมโยงกับคลังข้อมูลของกรมวิชาการเกษตร การจัดการดินและปุ๋ย เทคนิควิธีใช้จุลินทรีย์ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อเกษตรกรและผู้บริโภคให้สามารถเข้าถึงข้อมูลต่างๆได้ง่ายขึ้น และนำข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อกลุ่มหรือชุมชนเกษตรอินทรีย์ต่อไป

6. คำนำ

ปัจจุบันผู้บริโภคมีความต้องการสินค้าเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น เนื่องจากตระหนักถึงพิษภัยของสารพิษที่ปนเปื้อนมาในผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งผลผลิตจากการผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ก็เป็นที่ยอมรับว่ามีความปลอดภัยสูงต่อทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค สำหรับประเทศไทยผลิตภัณฑ์อินทรีย์ที่มีจำหน่ายส่วนใหญ่ (ร้อยละ 58) เป็นสินค้านำเข้า ได้แก่ ผลิตภัณฑ์จากธัญพืช ผักสด เครื่องดื่ม เครื่องปรุงอาหาร และขนม แสดงให้เห็นว่าปริมาณและความหลากหลายของผลิตภัณฑ์อินทรีย์ที่ผลิตได้ภายในประเทศยังไม่เพียงพอต่อความต้องการแม้ว่าพื้นที่ทำเกษตรอินทรีย์จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องแล้วก็ตาม โดยในปี 2555 ประเทศไทยมีพื้นที่เกษตรอินทรีย์ 205,386 ไร่ ปริมาณการผลิต 48,578.5 ตัน มูลค่า 1,842.5 ล้านบาท โดยพื้นที่เพิ่มขึ้นจาก 55,992 ไร่ ในปี 2545 ซึ่งถือว่ามียัตราการขยายตัวสูงมากถึงร้อยละ 267 และมีพื้นที่ผลิตมากเป็นลำดับที่ 55 ของโลก (จาก 164 ประเทศ) คิดเป็นร้อยละ 0.09 ของพื้นที่เกษตรอินทรีย์ทั่วโลก (234.4 ล้านไร่) ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในทวีปยุโรปและอเมริกา (วิฑูรย์, 2556) ประกอบกับสถานการณ์การค้าในปัจจุบันและอนาคตที่เป็นไปโดยเสรีมีการแข่งขันสูง มีการนำมาตรการด้านสุขอนามัยมาใช้เป็นเครื่องมือกีดกันทางการค้า สินค้าเกษตรอินทรีย์จึงมีศักยภาพในการแข่งขันสูงสำหรับประเทศไทยซึ่งเป็นแหล่งผลิตอาหารที่สำคัญของโลก และมีข้อได้เปรียบทั้งในด้านการผลิต การแปรรูป ระบบการตรวจสอบมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับจากนานาชาติ รวมถึงนโยบายที่สนับสนุนเกษตรอินทรีย์อย่างต่อเนื่องและครบวงจร โดยให้มีการเพิ่มทั้งพื้นที่การตลาด การบริโภค การสร้างมูลค่า และการบริการด้านเกษตรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ไทยเป็นศูนย์กลางของสินค้าและบริการด้านเกษตรอินทรีย์ในระดับสากล (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2557)

ปัจจัยดังกล่าวข้างต้นจึงถือเป็นปัจจัยบวกในการพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้กว้างขวางและหลากหลายมากยิ่งขึ้น

ปัญหาการผลิตสินค้าอินทรีย์ของไทยนอกจากปริมาณและความหลากหลายของชนิดสินค้าไม่เพียงพอต่อความต้องการแล้ว ยังมีปัญหาในด้านคุณภาพผลผลิตที่ต้องมีการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนของไทย การทำเกษตรอินทรีย์ส่วนใหญ่เป็นการผลิตตามวิถีพื้นบ้าน ซึ่งยังให้ผลผลิตต่ำทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ เนื่องจากขาดองค์ความรู้โดยเฉพาะในด้านการปรับปรุงบำรุงดิน การจัดการธาตุอาหารให้เหมาะสมกับความต้องการของพืช และการจัดการโรคและแมลงศัตรูพืชที่เป็นไปตามมาตรฐานทำให้การผลิตมีความเสี่ยงสูงเกษตรกรขาดความเชื่อมั่นต่อระบบเกษตรอินทรีย์ เห็นได้จากข้อมูลของสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 3 ปี 2556 ในพื้นที่ 10 จังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีเกษตรกรขอรับแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ จำนวน 266 แปลง พื้นที่ 516 ไร่ ได้รับการรับรองตามมาตรฐานเพียง 71 แปลง พื้นที่ 140 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 27 ของจำนวนที่ขอการรับรอง ซึ่งเป็นสัดส่วนที่น้อยมากเมื่อเทียบกับความต้องการสาเหตุที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานเนื่องมาจากกระบวนการผลิตมีความเสี่ยงต่อการไม่เป็นอินทรีย์ กล่าวคือมีการใช้ปุ๋ยสารปรับปรุงบำรุงดิน และสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ไม่เป็นไปตามระบบเกษตรอินทรีย์มาตรฐาน (สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 3, 2557)

ดังนั้นเพื่อเป็นการเพิ่มแหล่งผลิตและผลผลิตพืชอินทรีย์ที่ได้มาตรฐาน จึงต้องมีการทดสอบและพัฒนาเทคโนโลยีการจัดการธาตุอาหารและการจัดการศัตรูพืชในการผลิตพืชผักอินทรีย์ที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ รวมถึงการศึกษาการผลิต วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคอย่างเป็นระบบ เพื่อวางแผนพัฒนาและเพิ่มศักยภาพการผลิตให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ซึ่งจะช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตทางการเกษตร นอกจากนี้ยังต้องมีการสร้างเครือข่ายผู้ผลิตและผู้บริโภคให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน พัฒนาตลาดทางเลือกที่เหมาะสมและเป็นธรรมต่อทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค เพื่อให้ระบบการผลิตพืชอินทรีย์มีความเข้มแข็ง

7. วิธีดำเนินการ

- อุปกรณ์
- วิธีการ

เป็นการศึกษาข้อมูลแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของการผลิตพืชอินทรีย์ในแต่ละแหล่งผลิต เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ผลิตและปรับปรุงกระบวนการผลิต ให้ได้ผลผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ แล้วจัดทำฐานข้อมูลผู้ผลิตและสร้างเครือข่ายผู้ผลิต นอกจากนี้ยังมีการศึกษาความต้องการของผู้บริโภค การรณรงค์ทำความเข้าใจเกี่ยวกับสินค้าในระบบเกษตรอินทรีย์ และจัดตั้งเครือข่ายผู้บริโภค สร้างช่องทางสื่อสารระหว่างผู้ผลิตกับผู้บริโภค กระตุ้นให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โดยสร้างตลาดทางเลือกที่เหมาะสมและเป็นธรรมต่อทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค เพื่อให้ระบบการผลิตพืชอินทรีย์มีความเข้มแข็งและยั่งยืน โดยมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

- 1) รวบรวมข้อมูลเกษตรกร แหล่งผลิต ชนิดพืช เทคโนโลยีการผลิต และสถานภาพการรับรองมาตรฐาน
- 2) จัดทำฐานข้อมูลแปลงเกษตรอินทรีย์

- 3) เพิ่มศักยภาพการผลิตพืชอินทรีย์ให้แก่เกษตรกร กระตุ้นและสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อการรวมกลุ่ม เพื่อสร้างเครือข่ายผู้ผลิตพืชอินทรีย์
- 4) วางแผนการพัฒนาระบบการผลิต ตามศักยภาพ บริบทของชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระบบ โดยนำสภาวะปัญหาและเป้าหมายที่เกษตรกรมีส่วนร่วม มากำหนดเป็นประเด็นการพัฒนา
- 5) จัดทำฐานข้อมูลแปลงเกษตรอินทรีย์ลงในระบบออนไลน์

- เวลาและสถานที่ ตุลาคม 2559 - กันยายน 2560
สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 3
แปลงเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น เลย์ นครพนม อุตรธานี หนองบัวลำภู
กาฬสินธุ์ ชัยภูมิ

8. ผลการทดลองและวิจารณ์

1. ผลการสำรวจและวิเคราะห์แหล่งผลิตพืชอินทรีย์

ได้ดำเนินการสำรวจแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ (ภาพที่ 1) ในพื้นที่ 7 จังหวัด ได้แก่ ขอนแก่น กาฬสินธุ์ นครพนม อุตรธานี หนองบัวลำภู เลย์ และชัยภูมิ จำนวนรวม 21 แหล่งผลิต ดังนี้

1) นางชลิตา ศาสตรรุจิ (สวนออร์แกนิก)

สถานที่ตั้ง ตำบลบ้านค้อ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น มีพื้นที่ผลิต รวม 3 ไร่

ชนิดพืช/สัตว์ ที่ผลิต ได้แก่ สลัด คะน้า กวางตุ้ง ผักกาดหัว แครอท ขึ้นฉ่าย ผักชีหอม มะเขือเทศ ผักโขม ถั่วฝักยาว แตงกวา กระจับแตง

ระดับการรับรอง ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ประเทศไทย

2) แหล่งเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ โครงการ 1 ไร่ 1 แสน

สถานที่ตั้ง อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น พื้นที่ผลิต รวม 1 ไร่

ชนิดพืช/สัตว์ ที่ผลิต ผักพื้นบ้าน พริก มะเขือ ถั่วฝักยาว หมู ปลา

ระดับการรับรอง อยู่ในระยะปรับเปลี่ยนสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์

3) แหล่งเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

สถานที่ตั้ง อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น โครงการ 1 ไร่ 1 แสน พื้นที่ผลิต รวม 1 ไร่

ชนิดพืช/สัตว์ ที่ผลิต ได้แก่ มะพร้าว ถั่วฝักยาว ปลา

ระดับการรับรอง รับรองมาตรฐานโดยชุมชน

4) กลุ่มผลิตผักปลอดภัยตำบลโคกสำราญ

สถานที่ตั้ง ตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น พื้นที่ผลิตรวม 20 ไร่

ชนิดพืช/สัตว์ ที่ผลิต ได้แก่ ผักผสมผสาน พืชผักตระกูลกะหล่ำ ขจร พริก มะเขือ หอมแบ่ง แตงกวา ถั่วฝักยาว มะละกอ มะนาว

ระดับการรับรอง มาตรฐานอินทรีย์วิถีชุมชน และอยู่ในระยะปรับเปลี่ยนสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์

5) กลุ่มสันตือโคก

สถานที่ตั้ง อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม

ชนิดพืช/สัตว์ ที่ผลิต ได้แก่ พืชผักผสมผสาน แตงกวา แตงโม ถั่วฝักยาว พริก มะเขือ ดอกเห็ด ก้อนเชื้อเห็ด และดอกเห็ดสด

ระดับการรับรอง มาตรฐานอินทรีย์วิถีชุมชน (สันติโคก)

6) ฟาร์มตัวอย่างหนองปลาเคี้ยว

สถานที่ตั้ง บ้านโพหนอง ตำบลกุดตาไก อำเภอลำปลายงัง จังหวัดนครพนม

ชนิดพืช/สัตว์ ที่ผลิต ได้แก่ คะน้า กวางตุ้ง ผักชีหอม มะเขือเทศ แตงกวา

ระดับการรับรอง รับรองเกษตรปลอดภัยด้วยตัวเอง ชุมชนเชื่อถือ

7) นายวินิจ ติดยผาด (สวนจากรูธรรม)

สถานที่ตั้ง ตำบลภูโป อำเภอมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ชนิดพืช/สัตว์ ที่ผลิต ได้แก่ สลัด ข้าวไรซ์เบอร์รี่ ข้าวหอมมะลิ

ระดับการรับรอง ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ประเทศไทย และ IFOAM

8) นายภานุพงศ์ เร่งรัดกิจ (ไร่ภูแสงทอง)

สถานที่ตั้ง ตำบลภูเขียว อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ

ชนิดพืช/สัตว์ ที่ผลิต ได้แก่ พืชผักผสมผสาน พืชตระกูลกะหล่ำ แครอท พริก มะเขือเปราะ

ระดับการรับรอง ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ประเทศไทย

9) นางสาวศศิกุล อ่อนเฉวียง

สถานที่ตั้ง อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ

ชนิดพืช/สัตว์ ที่ผลิต ได้แก่ กลัวย และพืชผักผสมผสาน

ระดับการรับรอง ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ประเทศไทย

10) นายวัลลภ จันดาเป้า

สถานที่ตั้ง หมู่ที่ 16 ตำบลเชียงยืน อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี

ชนิดพืช/สัตว์ ที่ผลิต ได้แก่ ถั่วเขียว ข้าว มะพร้าว ข้าวไรซ์เบอร์รี่ ข้าวขาวดอกมะลิ 105 ฝักริมซุง ข้าว

เหนียวแดง และข้าวหน่วยเชื้อ

ระดับการรับรอง ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ประเทศไทย

11) นางสาวอารยา ศรีจรรย์

สถานที่ตั้ง 172 หมู่ที่ 6 ตำบลกุดสระ อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี

ชนิดพืช/สัตว์ ที่ผลิต ได้แก่ เห็ดขอนขาว เห็ดนางรม เห็ดเป๋าฮื้อ เห็ดหัวลิง และพริกชี้หนู

ระดับการรับรอง ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ประเทศไทย

12) นางสาวน้ำค้าง กาลวิบูลย์

สถานที่ตั้ง หมู่ที่ 5 ตำบลหนองบัว อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี

ชนิดพืช/สัตว์ ที่ผลิต ได้แก่ กระชาย ขมิ้นชัน ใบเตย ไพล กลัวยน้ำว่า มะเฟือง อะโวคาโด ผักหวานป่า

หม่อน ย่านาง

ระดับการรับรอง ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ประเทศไทย

13) นางสาวน้ำค้าง กาลวิบูลย์

สถานที่ตั้ง 234 หมู่ที่ 14 ตำบลสามพร้าว อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี

ชนิดพืช/สัตว์ ที่ผลิต ได้แก่ ถั่วเหลือง ตะไคร้ ข้าวสังข์หยด มะม่วง
ระดับการรับรอง ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ประเทศไทย

14) นางสาวน้ำค้าง กาลวิบูลย์

สถานที่ตั้ง 688 หมู่ที่ 3 ตำบลสามพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
ชนิดพืช/สัตว์ ที่ผลิต ได้แก่ ข้า มะขามเปรี้ยว มะเฟือง มะเขือพวง หม่อน มะกรูด ข้าวขาวดอกมะลิ 105
ข้าวเหนียวดำ มะม่วงแก้ว ข้าวพันธุ์ทับทิมชุมแพ
ระดับการรับรอง ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ประเทศไทย

15) นายจิรัฏฐิติกาล โทธิผล

สถานที่ตั้ง หมู่ที่ 4 ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
ชนิดพืช/สัตว์ ที่ผลิต ได้แก่ ถั่วดาวอินคา
ระดับการรับรอง ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ประเทศไทย

16) บริษัท เซนต้า กรีน เอ็นเนอร์ยี ไทยแลนด์ จำกัด

สถานที่ตั้ง 125 หมู่ที่ 6 ตำบลอุบมุง อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี
ชนิดพืช/สัตว์ ที่ผลิต ได้แก่ ถั่วดาวอินคา
ระดับการรับรอง ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ประเทศไทย

17) นายบัวพันธุ์ บุญอาจ

สถานที่ตั้ง 66/2 หมู่ 4 ตำบลด่านช้าง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู
ชนิดพืช/สัตว์ ที่ผลิต ได้แก่ ปลูกพืชแบบผสมผสาน ได้แก่ ผักหวาน กล้วย ฝั่ ข้า มะละกอ มะพร้าว
บวบ พืชตระกูลกะหล่ำ ตะไคร้ ใบกระเพรา น้อยหน่า มะเขือเทศ
ระดับการรับรอง ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ประเทศไทย

18) นางสาวศศิกุล อ่อนเฉวียง

สถานที่ตั้ง ตำบลภูเขียว อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ
ชนิดพืช/สัตว์ ที่ผลิต ได้แก่ ปลูกพืชแบบผสมผสาน ได้แก่ ผักหวาน กล้วย ฝั่ ข้า มะละกอ มะพร้าว
บวบ พืชตระกูลกะหล่ำ ตะไคร้ ใบกระเพรา น้อยหน่า มะเขือเทศ
ระดับการรับรอง ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ประเทศไทย

19) นางพัชรินทร์ วรรณสุทธิ์

สถานที่ตั้ง ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ
ชนิดพืช/สัตว์ ที่ผลิต ได้แก่ ปลูกพืชผักผสมผสาน ได้แก่ พืชผักตระกูลกะหล่ำ วอเตอร์เครส กล้วย
มะละกอ ข้าว
ระดับการรับรอง ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ประเทศไทย

20) นางสาวจักรวิดา แก้วศิริ

สถานที่ตั้ง ตำบลนาอาน อำเภอเมือง จังหวัดเลย
ชนิดพืช/สัตว์ ที่ผลิต ได้แก่ ปลูกพืชผักผสมผสาน ได้แก่ ผักสลัด กล้วย ส้ม และฝั่

ระดับการรับรอง ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ประเทศไทย

21) นางสาวพรณัช เฉลิมศรี

สถานที่ตั้ง ตำบลนาด้วง อำเภอนาด้วง จังหวัดเลย

ชนิดพืช/สัตว์ ที่ผลิต ได้แก่ พืชผักผสมผสาน ได้แก่ ผักสลัด แครอท ถั่วฝักยาว ชิมพู่ ส้มโอ ลำไย และ แก้วมังกร

ระดับการรับรอง ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ประเทศไทย

ภาพที่ 1 แปลงผลิตพืชอินทรีย์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

ได้วิเคราะห์ระบบผลิตพืชอินทรีย์ของแหล่งผลิต โดยใช้เครื่องมือคือ การวิเคราะห์ SWOT เพื่อดำเนินการปรับปรุงระบบผลิต จำนวน 10 แหล่งผลิต โดยวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของแต่ละแหล่งผลิต (ตารางที่ 1) ซึ่งต้องดำเนินการเสริมจุดอ่อน กำจัดอุปสรรค และใช้จุดแข็งและโอกาสในการพัฒนาระบบการผลิตตามความเหมาะสมของแต่ละแหล่งผลิตต่อไป โดยได้วางแนวทางการพัฒนาเบื้องต้นไว้ ดังนี้คือ ในแหล่งที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แล้ว จะเน้นการวางแผนพัฒนาระบบการผลิตเพื่อเพิ่มผลผลิต คุณภาพ ลดความเสียหายและลดต้นทุน นอกจากนี้ยังต้องเชื่อมโยงการตลาดและประชาสัมพันธ์ ส่วนแปลงที่ยังไม่ผ่านมาตรฐาน จะให้เข้าร่วมการประชุม เสวนา ให้ความรู้และสร้างทีมเกษตรกร ระยะปรับเปลี่ยนสู่การผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ โดยมีแปลงที่ผ่านมาตรฐานเป็นแหล่งศึกษา และเป็นพี่เลี้ยง

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ SWOT แหล่งผลิตพืชอินทรีย์ ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

แหล่งผลิต	จุดแข็ง	จุดอ่อน	โอกาส	อุปสรรค
1. นางชลิดา ศาสตร์รุจิ (สวนออร์แกนิก)	มีเงินทุนสูง มีศักยภาพด้านการบริหารจัดการ มีตราสัญลักษณ์	ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เป็นดินทรายปนกรวด	สามารถเพิ่มพื้นที่ปลูก ขาด ได้หากมีแหล่งน้ำ	กำลังการผลิตยังไม่มาก ประสิทธิภาพต่ำ

	สินค้า มีจิตสำนึกต่อมาตรฐาน สินค้าอินทรีย์ชัดเจน มีความรู้ เรื่องเกษตรอินทรีย์ และ แสวงหาความรู้ใหม่ๆอยู่เสมอ	แหล่งน้ำที่เพียงพอ (รอ ระบบน้ำประปา) ใช้แรงงาน ที่จ้างรายเดือน (ต้นทุนการ ผลิตสูง)	ตลาดรองรับมาก มีกลุ่ม ลูกค้าเฉพาะ	
2. แหล่งเรียนรู้เกษตรกร อินทรีย์ โครงการ 1 ไร่ 1 แสน	เกษตรกรตำบลให้การสนับสนุน มีพื้นที่และแหล่งน้ำเพียงพอ มี ตลาดพืชปลอดภัยในชุมชน สามารถผลิตปุ๋ยหมักใช้เองได้	ชนิดพืชยังไม่หลากหลาย ปริมาณไม่เพียงพอต่อความ ต้องการ ยังไม่ได้รับรอง มาตรฐานอินทรีย์ประเทศ ไทย	สามารถเพิ่มความ หลากหลายของพืชใน แปลงผลิต โดยเฉพาะ พืชผัก	กำลังการผลิตยังไม่ มาก แรงงานมีจำกัด (2 แรง/พื้นที่ 1 ไร่)
3. แหล่งเรียนรู้เกษตรกร อินทรีย์ ตามแนว เศรษฐกิจพอเพียง	เกษตรกรมีความมุ่งมั่น เกษตร ตำบลให้การสนับสนุน มี ตลาดพืชปลอดภัยในชุมชน ผลิตปุ๋ยใช้เองได้	ชนิดพืชยังไม่ หลากหลาย พื้นที่ผลิตมีจำกัด ยังไม่ได้รับรองมาตรฐาน อินทรีย์ประเทศไทย	สามารถเพิ่มชนิดพืช และปริมาณผลผลิต สามารถปรับระบบ การผลิตและขอการ รับรองมาตรฐาน อินทรีย์ประเทศไทย	แปลงข้างเคียงผลิต พืชโดยใช้สารเคมี
4. กลุ่มผลิตผัก ปลอดภัยตำบลโคก สำราญ	เกษตรกรมีกฎเกณฑ์ร่วมกันใน การห้ามใช้สารเคมี มีพ่อค้ามา ซื้อผลผลิตในแปลง ผลิตปุ๋ยหมัก ใช้เองทั้งปุ๋ยหมักแห้ง ปุ๋ยหมักน้ำ ผลิตชีวภัณฑ์ใช้เอง (ไตรโคเดอร์ มา ปีที่ ไล่เดือนฝอย)	ยังมีการใช้ปุ๋ยเคมีอยู่บ้าง ในช่วงอนุบาลต้นกล้า	มีศักยภาพที่จะผลิต พืชในระบบอินทรีย์ได้ อยู่ระหว่าง การ ปรับเปลี่ยน แต่มี ตลาดรองรับผลผลิต หลายแห่ง	ขาดแรงงานวัยหนุ่ม สาว
5. กลุ่มสันตือโคก	มีกิจกรรมหลากหลาย มีเทคโนโลยีการผลิตของตนเอง สินค้าหลากหลาย มีสมาชิกและแรงงานเพียงพอ มีระบบบริหารจัดการที่ดี พึ่งพาตนเองเป็นส่วนใหญ่ มีพื้นที่เพียงพอต่อการผลิต	ยังไม่ได้รับรองมาตรฐาน อินทรีย์ประเทศไทย รับเทคโนโลยีจากภายนอก ได้จำกัด มีความเชื่อเฉพาะ กลุ่ม	สามารถสร้างช่องทาง ตลาดเพิ่มเติมได้	มีแนวคิดที่ไม่เน้นผล กำไร
5. ฟาร์มตัวอย่าง หนองปลาเค้า	มีกิจกรรมหลากหลาย มี หน่วยงานราชการสนับสนุน หลายหน่วยงาน มีระบบสมาชิก และการจ้างงาน เด่นด้านการ ปรับปรุงบำรุงดิน มีพื้นที่ เพียงพอ มีแหล่งน้ำเพียงพอ มี ตลาดเฉพาะ ผู้บริโภคเชื่อถือใน ด้านความปลอดภัยของสินค้า	ยังไม่ได้รับรองมาตรฐาน เกษตรอินทรีย์ประเทศ ไทย ไม่มีแผนการผลิตพืช และการบริหารศัตรูพืชที่ เหมาะสม	สามารถเพิ่มปริมาณ และคุณภาพของพืชได้ ขอรับรองมาตรฐาน การผลิตพืชได้เพื่อเพิ่ม ความน่าเชื่อถือใน ตลาดนอกท้องถิ่น พัฒนาเป็นแหล่ง ท่องเที่ยวได้	มีแนวคิดที่ไม่เน้น กำไรมากนัก เนื่องจากมีค่าแรง รายวันทิศทางการ พัฒนาขึ้นอยู่กับ ผู้จัดการฟาร์ม
7. นายวินิจ ธิติย์ผาด (สวนจาร์วรรณ)	มีพื้นที่และแหล่งน้ำเพียงพอ ได้รับรองมาตรฐานอินทรีย์	ชนิดพืชยังไม่หลากหลาย ปริมาณไม่เพียงพอต่อ	สามารถเพิ่มชนิดพืช ปลูกในแปลงผลิตได้	ขาดแคลนแรงงาน

ประเทศไทย และ IFOAM

ความต้องการของตลาด

มีตลาดหลากหลาย

มีชื่อเสียง

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ SWOT แหล่งผลิตพีชอินทรีย์ ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (ต่อ)

แหล่งผลิต	จุดแข็ง	จุดอ่อน	โอกาส	อุปสรรค
3. นายภานุพงศ์ เร่งรัดกิจ (ไร่ภูแสงทอง)	มีพื้นที่และแหล่งน้ำเพียงพอ ได้รับรองมาตรฐานอินทรีย์ ประเทศไทย มีการวางระบบบริหารจัดการที่ดี มีแนวกันชน มีการเลี้ยงสัตว์เพื่อใช้มูลสัตว์ ทำปุ๋ยหมัก มีการเตรียมน้ำหมักสมุนไพรเพื่อป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช	-	มีโอกาสแปรรูปผลผลิตได้ มีการบรรจุหีบห่อที่ดี มีโอกาสกว้างทางการตลาด	-
9. นางสาวพรณัช เฉลิมศรี	พื้นที่เหมาะสม น้ำสะอาดและเพียงพอ เลี้ยงไส้เดือนเพื่อใช้มูลทำปุ๋ยหมัก มีน้ำหมักสมุนไพรเพื่อป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช	บางฤดูผลผลิตออกมาก จำหน่ายผลผลิตไม่ทัน ยังขาดการแปรรูป	พัฒนาเป็นแหล่งศึกษา ดูงานหรือเกษตรเชิงท่องเที่ยวได้	ตลาดในพื้นที่ใกล้เคียงยังมีน้อย
10. นางพัชรินทร์ วรรณสุทธิ์	ดินดี น้ำเพียงพอ ปลูกพืชได้ตลอดปี	ต้องเสริมแนวกันชนด้านที่ติดกับนาข้าวของเพื่อนบ้าน และยังผลิตพืชได้ในปริมาณจำกัด แรงงานมีน้อย	สามารถเพิ่มปริมาณและความหลากหลายของพืชที่ผลิต ใช้ระบบการปลูกพืช และเครื่องมือทุ่นแรงเข้ามาช่วยเพื่อลดการใช้แรงงาน	ต้องนำผลผลิตไปจำหน่ายในตลาดที่อยู่ห่างไกล

ในปี 2560 ได้ทำการสำรวจข้อมูลเพิ่มเติมในจังหวัดอุดรธานี มีแหล่งผลิตพีชอินทรีย์ในระบบอยู่จำนวน 9 แหล่งผลิต (ตารางที่ 2) ซึ่งเกษตรกรผู้ผลิตพีชอินทรีย์ในจังหวัดอุดร ได้รับการสนับสนุนจากภาคราชการ เอกชน และผู้บริโภคในจังหวัดเป็นอย่างดี เนื่องจากมีการประชาสัมพันธ์ มีการวางนโยบายสนับสนุนให้เกิดตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์อย่างเป็นรูปธรรม ผู้ผลิตพีชอินทรีย์เองก็มีความตื่นตัวในการผลิตและบริหารจัดการที่ดี เช่น ในฟาร์มเห็ด มีการจำหน่ายก้อนเห็ด จำหน่ายผลผลิตสด และแปรรูปเป็น น้ำดื่มเห็ดรวม ลูกก็เห็ด เห็ดแผ่น เห็ดผง เป็นต้น ส่วนในแปลงข้าวอินทรีย์ เกษตรกรบางราย มีการทำโฮมสเตย์ ให้ผู้สนใจทั้งชาวไทยและต่างชาติมาพักผ่อน และร่วมกิจกรรมการทำนาในฟาร์ม มีการทำขาใบข้าว ข้าวกล้อง ข้าวฮาง เป็นต้น

ภาพที่ 2 ผลผลิตจากแปลงเกษตรอินทรีย์

2. เชื่อมโยงเครือข่ายผู้ผลิตและผู้บริโภคสินค้าอินทรีย์

ได้ดำเนินการประชุมเครือข่ายผู้ผลิตและผู้จำหน่ายพืชอินทรีย์ มีการจัดประชุมย่อยของเครือข่ายผู้ผลิตผู้จำหน่ายพืชอินทรีย์ จังหวัดขอนแก่น ผู้ร่วมประชุมประกอบด้วย ตัวแทนเกษตรกรผู้ผลิตผักปลอดภัยแบบผสมผสาน 10 ราย ตัวแทนเกษตรกรผู้ผลิตผักกาดหัวปลอดภัย 3 ราย ตัวแทนจากเครือข่ายร้อยแก่นสารสินธุ์ 2 ราย ตัวแทนจากคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 1 ราย เจ้าหน้าที่กรมวิชาการเกษตร 6 ราย ซึ่งในเวทีประชุม ได้มีความตกลงร่วมกันในการร่วมผลิตพืชในระบบเกษตรอินทรีย์ โดยจะมีเครือข่ายร้อยแก่นสารสินธุ์ และ ตัวแทนจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นผู้รับผิดชอบผัก โดยจะร่วมกันวางแผนการผลิต การจำหน่ายตั้งแต่ เดือนกรกฎาคม 2559 เป็นต้นไป นอกจากนี้ยังมีการพบปะระหว่างผู้ประกอบการจำหน่ายพืชอินทรีย์และกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผัก เพื่อหาแนวทางร่วมในการวางแผนผลิตให้สอดคล้องกับแผนการตลาดของผู้ประกอบการ โดยมีพื้นที่อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น เป็นพื้นที่นำร่อง ในปี 2560 พื้นที่อำเภอบ้านแฮด ได้ถูกเลือกให้เป็นพื้นที่ขับเคลื่อนนโยบายเกษตรอินทรีย์แปลงใหญ่ โดยการทำงานบูรณาการกับทุกภาคส่วนในจังหวัดขอนแก่น

3. เพิ่มศักยภาพการผลิตพืชอินทรีย์ของเกษตรกร

การเพิ่มศักยภาพการผลิตพืชอินทรีย์ของเกษตรกรในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ประกอบด้วยกิจกรรมการอบรมการผลิตพืชอินทรีย์โดยใช้จุลินทรีย์ควบคุมแมลงศัตรูพืชและกระตุ้นให้เกษตรกรกลุ่มเกษตรกรที่ผลิตพืชปลอดภัยในระบบอื่นปรับเปลี่ยนสู่การผลิตพืชในระบบเกษตรอินทรีย์ โดยในไตรมาสที่ 4 ของปี 2560 ดำเนินการใน 4 พื้นที่ (ภาพที่ 3) ได้แก่ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จัดกิจกรรม 2 ครั้ง ผู้เข้าอบรม 40 ราย อำเภอซำสูง จังหวัดขอนแก่น จัดกิจกรรม 3 ครั้ง ผู้เข้าอบรมรวม 60 ราย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ จัดกิจกรรม 1 ครั้ง ผู้เข้าอบรม 40 ราย อำเภอผาขาว จังหวัดเลย จัดกิจกรรม 2 ครั้ง ผู้เข้าอบรมรวม 75

ราย ซึ่งการร่วมอบรมและแลกเปลี่ยนข้อมูลกันระหว่างเกษตรกรจะทำให้เห็นประโยชน์ของการรวมกลุ่ม ซึ่งจะ
เป็นกลไกหนึ่งในการขับเคลื่อนให้เกิดกลุ่มผลิตพืชอินทรีย์เพิ่มขึ้นในอนาคต

ภาพที่ 3 การอบรมการผลิตจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืช

4. จัดทำฐานข้อมูลกลุ่มเกษตรกรในระบบเกษตรอินทรีย์

ได้จัดทำสื่อออนไลน์ (web site) เพื่อให้ง่ายต่อการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และ
ผู้บริโภค โดยมีที่อยู่เว็บไซต์ (URL) คือ www.organicord3.com ซึ่งภายในเว็บไซต์ (ภาพที่ 4) ประกอบไป
ด้วย ส่วนต่างๆ ที่สำคัญ ได้แก่

เมนูหลักที่ 1 นโยบายการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ ซึ่งรวบรวมนโยบายต่างๆ ของภาครัฐ และผลการ
ขับเคลื่อนนโยบายเกษตรอินทรีย์

เมนูหลักที่ 2 ฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ ประกอบด้วย รายชื่อเกษตรกร ที่อยู่ ที่ตั้งแปลง ชนิดพืชที่ผ่าน
การรับรอง วันรับรองและวันหมดอายุ ตลอดจนไปถูกเบอร์โทรติดต่อของเกษตรกร

เมนูหลักที่ 3 ฟาร์มเกษตรอินทรีย์ ซึ่งได้รวบรวมภาพกิจกรรมของฟาร์มเกษตรอินทรีย์ในเขตภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ ตลอดไปถึงข้อมูลการจัดการแปลง การจัดการผลผลิต

เมนูหลักที่ 4 บทความและผลงานวิจัย ประกอบด้วย บทความและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม
เกษตรอินทรีย์ รวมถึงการเชื่อมโยงกับคลังข้อมูลของกรมวิชาการเกษตร

เมนูรองที่ 1 ข่าวสารกรมวิชาการเกษตร นำเสนอข่าวความเคลื่อนไหวของกรมวิชาการเกษตร

เมนูรองที่ 2 การเกษตรยุค 4.0 นำเสนอมุมมองและหลักการทำการเกษตรยุคใหม่

เมนูรองที่ 3 เทคนิคการผลิตพืชอินทรีย์ นำเสนอเทคนิคการผลิตพืชหลากหลายรูปแบบทั้งจากใน
ประเทศและต่างประเทศ เพื่อเปิดมุมมองด้านการเกษตรให้กว้างขึ้น

เมนูรองที่ 4 ดินและปุ๋ย นำเสนอวิธีการผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี

เมนูรองที่ 5 จุลินทรีย์มีประโยชน์ นำเสนอมิติที่หลากหลายในการใช้จุลินทรีย์ เช่น จุลินทรีย์ปฏิบัติการใช้ควบคุมโรคและแมลงศัตรูพืช จุลินทรีย์ PGPR และจุลินทรีย์ที่ส่งเสริมภูมิคุ้มกันด้านทานให้แก่พืช

เมนูรองที่ 6 แนะนำแปลงเกษตรกรอินทรีย์ เป็นเมนูที่จะทำให้เกษตรกรหน้าใหม่ๆ ได้เป็นที่รู้จักมากขึ้น เนื่องจากเกษตรกรสามารถส่งข้อมูลมายัง สวพ.3 เพื่อให้ปรับปรุงหรือ upload ข้อมูลของเกษตรกรขึ้นบนเว็บไซต์ได้เรื่อยๆ

ภาพที่ 4 เว็บไซต์เกษตรกรอินทรีย์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

9. สรุปผลการทดลองและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา วิเคราะห์ และพัฒนาเครือข่ายผู้ผลิตและผู้บริโภคพืชอินทรีย์ พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ในพื้นที่ 7 จังหวัด ได้แก่ ขอนแก่น กาฬสินธุ์ นครพนม อุดร หนองบัวลำภู เลย และชัยภูมิ จำนวนรวม 21 แหล่งผลิต ผู้ดำเนินการผลิตเป็นเกษตรกรหรือบุคคลธรรมดา 15 แหล่งผลิต เป็นกลุ่มเกษตรกรหรือแหล่งเรียนรู้ 5 แหล่งผลิต เป็นบริษัท 1 แหล่งผลิต ได้ทำการวิเคราะห์ SWOT เพื่อดำเนินการปรับปรุงระบบผลิตในแหล่งผลิต จำนวน 10 แหล่ง ซึ่งได้วางแผนพัฒนาระบบการผลิตร่วมกับเกษตรกรเพื่อเพิ่มผลผลิต คุณภาพ ลดความเสียหายและลดต้นทุน โดยการปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์ การใช้วิธีกลและชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดศัตรูพืช เป็นต้น นอกจากนี้ยังต้องเชื่อมโยงการตลาดและประชาสัมพันธ์ โดยผลักดันส่งเสริมให้เกษตรกรนำผลผลิตไปจำหน่ายในตลาดปลอดภัย เช่น ตลาดนัดในชุมชน ตลาดนัดโรงพยาบาล และตลาดสีเขียว โดยมีแปลงที่ได้รับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์กรมวิชาการเกษตร จำนวน 16 แหล่ง และเป็นมาตรฐานเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชน 5 แหล่ง โดยแหล่งที่ยังไม่ผ่านมาตรฐานเกษตรอินทรีย์กรมวิชาการเกษตร ได้จัดประชุม เสวนาให้ความรู้เพื่อเตรียมความพร้อมสู่การผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ โดยในปี 2560 ได้จัดอบรมการผลิตและใช้ชีวภัณฑ์ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ อำเภอบ้านแฮด และ อำเภอชำสูง จังหวัดขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ และอำเภอผาขาว จังหวัดเลย ซึ่งปัจจุบันเป็นกลุ่มเกษตรกรที่สามารถผลิตชีวภัณฑ์ได้อย่างน้อย 3 ชนิด ในส่วนของกิจกรรมเพื่อสร้างเครือข่ายผู้ผลิตและผู้บริโภคสินค้าอินทรีย์ ได้ดำเนินการประชุมเครือข่ายผู้ผลิตและผู้

จำหน่ายพืชอินทรีย์ มีการจัดประชุมย่อยของเครือข่ายผู้ผลิตผู้จำหน่ายพืชอินทรีย์ จังหวัดขอนแก่น เป็นจังหวัดนำร่อง ผู้ร่วมประชุมประกอบด้วยตัวแทนเกษตรกรผู้ผลิตผักอินทรีย์ ผักปลอดภัย ตัวแทนจากเครือข่ายร้อยแก่นสารสินธุ์ บริษัทพรานเฟรช คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เจ้าหน้าที่กรมวิชาการเกษตร ซึ่งในเวทีประชุม ได้มีความตกลงร่วมกันในการร่วมผลิตพืชในระบบเกษตรอินทรีย์ อีกส่วนหนึ่งของการดำเนินงาน คือการจัดทำฐานข้อมูลกลุ่มเกษตรกรในระบบเกษตรอินทรีย์ ซึ่งได้จัดทำสื่อออนไลน์ (web site) เพื่อให้ง่ายต่อการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้บริโภค โดยมีที่อยู่เว็บไซต์ (URL) คือ www.organicoard3.com ซึ่งภายในเว็บไซต์ ประกอบไปด้วย เมนูต่างๆ ที่สำคัญ ได้แก่ นโยบายการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ ฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ข้อมูลแปลงเกษตรอินทรีย์ บทความและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเกษตรอินทรีย์ รวมถึงการเชื่อมโยงกับคลังข้อมูลของกรมวิชาการเกษตร การจัดการดินและปุ๋ย เทคนิควิธีใช้จุลินทรีย์ให้เกิดประโยชน์ โดยเกษตรกรและผู้บริโภคสามารถเข้าถึงได้ง่ายขึ้น สามารถนำเสนอและประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารหรือกิจกรรมเครือข่ายได้อีกช่องทางหนึ่ง

10. การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

ฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนที่อยู่ในระบบอินเทอร์เน็ต สามารถเข้าถึงได้ง่าย และเป็นฐานข้อมูลที่ปรับปรุงหรือเพิ่มเติมข้อมูลได้ตลอดเวลา เป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจและเกษตรกรที่จะปรับเปลี่ยนมาสู่การผลิตตามระบบเกษตรอินทรีย์

11. คำขอบคุณ (ถ้ามี)

-

12. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2556. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ ปี 2557-2559
เข้ากรม.ตั้งเป้าตันไทยเป็นศูนย์กลางสินค้าและบริการด้านเกษตรอินทรีย์ในระดับสากล.
แหล่งข้อมูล http://www.moac.go.th/ewt_news.php?nid=12247. สืบค้นเมื่อ 24
ธันวาคม2556.

วิฑูรย์ ปัญญากุล. 2556. ภาพรวมเกษตรอินทรีย์ไทย 2554 - 2555. มุลนิธิสายใยแผ่นดิน/กรีนเนท.
แหล่งข้อมูล : www.greenet.or.th/article/organicfarming/thailand. สืบค้นเมื่อ 18
พฤศจิกายน 2556

สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 3. 2557. รายงานผลการดำเนินงาน การรับรองแหล่งผลิตพืช
อินทรีย์ ปีงบประมาณ 2556. ส่วนถ่ายทอดเทคโนโลยี สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่
3 จังหวัดขอนแก่น

13. ภาคผนวก

-